

PPŁK ANTONI OLECHNOWICZ „POHORECKI”, „KURKOWSKI”, „ŁAWICZ”, „METEOR” (1905–1951)

– ostatni komendant Wileńskiego Okręgu Armii Krajowej i Ośrodka Mobilizacyjnego Wileńskiego Okręgu AK; aresztowany 26 czerwca 1948 r. we Wrocławiu przez MBP; 2 listopada 1950 r. skazany na karę śmierci; stracony 8 lutego 1951 r. w więzieniu przy ul. Rakowieckiej w Warszawie.

Szczątki Antoniego Olechnowicza zostały odnalezione przez zespół prof. Szwagrzyka wiosną 2013 r. w kwaterze „Ł” Cmentarza Wojskowego na Powązkach w Warszawie. 27 września 2015 r. został uroczystie pochowany w Panteonie – Mauzoleum Wyklętych–Niezlomnych.

„Dopiero teraz odczułem jak Was szalenie kocham i że utraciłem tych, których kocham nad życie. [...] Błogosławię was, niech się Wami Bóg zaopiekuje. Żegnajcie, najukochańsi [...] Bądźcie zdrowi, a mnie wspomnijcie czasem” – fragmenty listów do rodziny, pisanych z komunistycznego więzienia.

MJR ZYGMUNT SZENDZIELARZ „ŁUPASZKA” (1910–1951)

– dowódca 5. Wileńskiej Brygady AK i oddziałów partyzanckich eksterytorialnego Okręgu Wileńskiego AK, nast. Ośrodka Mobilizacyjnego Okręgu Wileńskiego AK, kawaler Krzyża Virtuti Militarii V klasy.

30 czerwca 1948 r. aresztowany przez UBP i 2 listopada 1950 r. skazany na karę śmierci; 2 lutego 1951 r. zamordowany. Szczątki „Łupaszki” odnalazł zespół prof. Szwagrzyka w 2013 r., w pobliżu kwatery „Ł” Cmentarza Wojskowego na Powązkach w Warszawie. 24 kwietnia 2016 r. w Warszawie odbyły się uroczystości pogrzebowe „Łupaszki”. Zgodnie z wolą rodziny spoczął na Cmentarzu Wojskowym na Powązkach obok córki Barbary. Pośmiertnie awansowany do stopnia pułkownika.

„Nie jesteśmy żadną bandą, tak jak nas nazywają zdrajcy i wyrodni synowie naszej ojczyzny. [...] Wypowiedzieliśmy walkę na śmierć i życie tym, którzy za pieniądze, orderzy lub stanowiska z rąk sowieckich mordują najlepszych Polaków domagających się wolności i sprawiedliwości” – fragment tekstu ulotki kolportowanej przez żołnierzy „Łupaszki” na Pomorzu, marzec 1946 r.

KPT. ZDZISŁAW BROŃSKI PS. „USKOK” (1912–1949)

– dowódca oddziału partyzanckiego AK Lubartów. Od czerwca 1945 r. dowódca oddziałów partyzanckich i drużyn dywersyjnych w obwodzie lubartowskim DSZ-WiN; nast. od września 1947 r. dowódca grup partyzanckich na północ od Lublina; od jesieni 1947 r. ukrywał się w bunkrze. 21 maja 1949 r. zginął śmiercią samobójczą podczas ataku grupy operacyjnej funkcjonariuszy UBP, KBW i MO na bunkier.

„Dlaczego więc powstała partyzantka? Jest faktem niezaprzeczalnym, że powodem powstania partyzantki były owe bezwzględne i krwawe metody komunistyczne. I tylko one. Jako żołnierz przywiązywałem zawsze wielką wagę do dyscypliny i nigdy nie zrobiłem niczego, co sprzeciwiałoby się rozkazom moich władz. W tym wypadku czułem się żołnierzem AK i należało coś zrobić. Istniejące warunki zmuszały do jakiejś decyzji: albo myśleć tylko o własnym przetrwaniu i czekać, co dalej będzie, albo brać czynny udział w wytwarzającym się ruchu obrony” – fragment Pamiętnika (1941–maj 1949) Zdzisława Brońskiego „Uskoka” (Warszawa 2004).

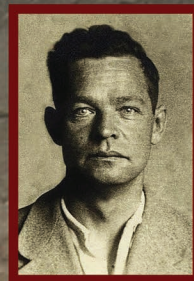

DANUTA SIEDZIKÓWNA „INKA” (1928–1946)

– sanitariuszka 5. Wileńskiej Brygady AK; aresztowana 19/20 lipca 1946 r.; 3 sierpnia 1946 r. skazana na dwukrotną karę śmierci; 28 sierpnia 1946 r. zamordowana.

Szczątki „Inki” zostały odnalezione przez zespół prof. Szwagrzyka 12 września 2014 r. pod płytami chodnika na Cmentarzu Garnizonowym w Gdańsku. 28 sierpnia 2016 r. odbył się uroczysty, państwowy pogrzeb. Pośmiertnie awansowana do stopnia podporucznika.

„Jest mi smutno, że muszę umierać. Powiedzcie mojej babci, że zachowałam się jak trzeba” – ostatnia wiadomość (więzienny gryps) „Inki” do najbliższych (1946 r.).

FELIKS SELMANOWICZ „ZAGOŃCZYK” (1904–1946)

– dowódca 2 kompanii 4 Wileńskiej Brygady AK; 8 lipca 1946 r. aresztowany przez UB w Sopocie, skazany na karę śmierci; podjął próbę ucieczki z więzienia (UB przez kilka godzin poszukiwało go na terenie więzienia). 28 sierpnia 1946 r. zamordowany (wraz z Danutą Siedzikówną „Inką”) w pawilonie śmierci więzienia w Gdańsku.

Szczątki „Zagończyka” zostały odnalezione przez zespół prof. Szwagrzyka 12 września 2014 r. pod płytami chodnika na Cmentarzu Garnizonowym w Gdańsku. 28 sierpnia 2016 r. odbył się uroczysty, państwowy pogrzeb. Pośmiertnie awansowany do stopnia podpułkownika.

„Odchodzę w zaświaty. To, co pozostawiam na tym świecie najdroższego, to Polskę i Ciebie...”

– fragment listu do syna, napisanego godzinę przed śmiercią 28 sierpnia 1946 r.

RTM. WITOLD PIŁECKI (1901–1948)

– oficer rezerwy Wojska Polskiego, współzałożyciel Tajnej Armii Polskiej, dobrowolny więzień KL Auschwitz, oficer Komendy Głównej AK i „NIE”, więzień polityczny okresu stalinowskiego, ofiara mordu sądowego. 8 maja 1947 r. aresztowany, poddany okrutnemu śledztwu, oskarżony o szpiegostwo i zdradę stanu; 15 marca 1948 r. skazany na karę śmierci, zamordowany 25 maja 1948 r. Miejsce pochówku nieznane. Awansowany pośmiertnie do stopnia pułkownika. W 2006 r. odznaczony Orderem Orła Białego.

„Kochajcie ojczystą ziemię. Kochajcie swoją świętą wiarę i tradycję własnego Narodu. Wyróżnijcie na ludzi honoru, zawsze wierni uznanym przez siebie najwyższym wartościom, którym trzeba służyć całym swoim życiem” – do rodziny po ogłoszeniu wyroku śmierci.

MJR HIERONIM DEKUTOWSKI „ZAPORA”, „ODRA”, „STARY”, (1918–1949)

– cichociemny, oficer AK, Delegatury Sił Zbrojnych i Zrzeszenia „Wolność i Niezawisłość”, kawaler orderu Virtuti Militari (1964 r.); do czerwca 1945 r. dowodził oddziałami leśnymi w Inspektoracie Lublin DSZ; po ogłoszeniu amnestii w lutym 1947 r. zaprzestał akcji zbrojnych i ujawnił się; 16 września 1947 r. zatrzymany przez funkcjonariuszy UB podczas próby ucieczki z kraju; 15 listopada 1948 r. skazany na siedmiokrotną karę śmierci. Zamordowany 7 marca 1949 r. w więzieniu przy ul. Rakowieckiej w Warszawie.

Szczątki „Zapory” zostały odnalezione przez zespół prof. Szwagrzyka w 2012 r. w kwaterze „Ł” Cmentarza Wojskowego na Powązkach w Warszawie. 27 września 2015 r. został uroczystie pochowany w Panteonie – Mauzoleum Wyklętych – Niezlomnych.

„Amnestia to jest dla złodziei, my to jesteśmy Wojsko Polskie” – fragment mowy skierowanej do żołnierzy, po ogłoszeniu przez komunistyczne władze amnestii (wiosna 1947 r.).

GEN. AUGUST EMIL FELDORF „NIL” (1895–1953)

– komendant Kedywu Komendy Głównej AK, kierował działalnością dywersyjną AK przeciwko okupantowi; zastępca komendanta głównego AK, organizator i dowódca tajnej antykomunistycznej organizacji „Niepodległość” (krypt. „NIE”). 7 marca 1945 r. został aresztowany (nierozpoznany) przez NKWD pod fałszywym nazwiskiem Witold Gdanicki i wywieziony do obozów w Związku Sowieckim. W październiku powrócił do Polski, nadal ukrywając prawdziwą tożsamość. W lutym 1948 r. ujawnił się i 10 listopada 1950 r. został aresztowany przez UB. 16 kwietnia 1952 r. skazany na karę śmierci. 24 lutego 1953 r. zamordowany w więzieniu przy ul. Rakowieckiej w Warszawie. Miejsce pochówku nieznane. Pośmiertnie odznaczony Orderem Orła Białego.

„Jego największe świętości to honor własny i narodu. Jego absolut to Polska. Jego program to czyn dla niej i ofiara i nieustanne spalanie się. Jego styl na co dzień to wzorowe koleżeństwo i przyjaźń okazywana ludziom, z którymi wiązał go los. [...] Tam, gdzie się załamywano, siedł z dobrym słowem, a gdzie padano, podtrzymywał i dosłownie dźwigał. Jeśli zdobył choćby kawałek chleba, to nie tknął go, dopóki nie znalazł przyjaciół, z którymi mógłby się podzielić” – Jan Hoppe o gen. Augustcie Emilu Fieldorfie „Nilu”.

www.polskiepodziemie.pl
www.poszukiwania.ipn.gov.pl
www.inka.ipn.gov.pl
www.pilecki.ipn.gov.pl

Instytut Pamięci Narodowej
Delegatura w Bydgoszczy
ul. Grudziądzka 9-15
85-130 Bydgoszcz

Opracowanie: dr Katarzyna Maniewska, Piotr Wiejak. Recenzja: dr hab. Marek Gałęzowski.

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ